

4. kolokvij iz Osnov verjetnosti in statistike (Ljubljana, 05. 05. 2014)

Čitljivo napišite svoje ime in priimek ter študentsko številko. Preberi celotno besedilo vsake naloge.

Čas reševanja: 60 + 15 minut. Vsaka naloga je vredna 20 točk.

Dovoljena je uporaba dveh A4 listov s formulami in izreki (a le, če niso tiskani) in tabel.

1. Zavarovalnica ima n zavarovancev. Verjetnost, da zavarovanec uveljavi zavarovanje, je 2%, višina zahtevka pa je normalno porazdeljena slučajna spremenljivka s pričakovano vrednostjo 2000€ in standardnim odklonom 400€. Z X_i označimo slučajno spremenljivko, ki je enaka 1, če i -ti zavarovanec uveljavi zavarovanje in 0 sicer, z Y_i pa označimo višino zahtevka.

- (a) Strošek, ki ga ima zavarovalnica zaradi i -tega zavarovanca lahko zapišemo kot $Z_i = X_i Y_i$. Izračunaj $E(Z_i)$ in $\sigma(Z_i)$. Pri tem upoštevaj neodvisnost slučajnih spremenljivk X_i in Y_i .
- (b) Naj bo $n = 10\,000$ in višina zavarovalne premije 45€. Koliko je verjetnost, da bodo premije pokrile stroške zaradi izplačil?
- (c) Koliko zavarovancev bi morala zavarovalnica imeti, da bi lahko s premijo v višini 43€ z verjetnostjo 95% pokrili stroške?

Če ti ne uspe rešiti (a) naloge, lahko privzameš, da je $E(Z_i) = 41$ in $\sigma(Z_i) = 300$ in vseeno rešiš nalogi (b) in (c).

2. Denimo, da želimo najeti dvosobno stanovanje v nekem mestu. Povprečna mesečna najemina za slučajni vzorec 10 stanovanj, ki jih oglašujejo v časopisu, je 540€. Predpostavi, da je standardni odklon σ enak 80€.

- (a) Določi interval zaupanja za povprečno mesečno najemnino v tem mestu pri stopnji zaupanja 95%.
- (b) Denimo, da želimo, da ima interval pri tej stopnji zaupanja dolžino kvečjemu 40€. Kako velik mora biti vzorec?

3. Dan je sledeč vzorec vrednosti za slučajno spremenljivko X :

2.00,   5.00,   -2.00,   3.50,   0.50,   -6.00

Izračunaj interval zaupanja za $E(X)$ pri stopnji zaupanja $\beta = 90\%$.

Vse odgovore dobro utemelji!

(Svoje odgovore na zadnje vprašanje (4.), ki šteje za bonus pri izpitu, pišite na ta list (hrbta stran), sicer Vaših odgovorov ne bomo upoštevali.

(a) [3 točke], (b) [1 točka], (c) [2 točki], (d) [2 točki], (e) [2 točki].)

4. (Centralni limitni izrek – CLI)

(a) Predstavi CLI za vzorčenje.

Naj bo X slučajna spremenljivka z $E(X) = \mu$ in $D(X) = \sigma^2$.
Za njen slučajni vzorec $(X_1, \dots, X_n)$

(b) definiraj vzorčno povprečje in popravljeni vzorčni odklon $\bar{X}$

ter napiši (skupaj z utemeljitvijo), kaj se dogaja ob naraščanjem velikosti vzorca s

(c) pričakovano vrednostjo vzorčnega povprečja $E(\bar{X})$ in

(d) z disperzijo vzorčnega povprečja $D(\bar{X})$.

(e) Pojasni pomen CLI (kaj nam omogoča).